

Portālā filmas.lv – aktrise Akvelīna Līvmane

Publicēts: 13.07.2021.

Filmas

"Vectēvs un Irma" - Agneses Zeltiņas foto no filmas Vectēvs, kas bīstamāks par datoru uzņemšanas laukuma (2016).

Aktrise Akvelīna Līvmane 13. jūlijā svin apaļu jubileju, tāpēc Nacionālā Kino centra portālā filmas.lv no šīs dienas skatāma jauna kolekcija – sešas spēlfilmas, un četras no tām līdz šim nav bijušas pieejamas portālā.

Aktrises Akvelīnas Līvmanes filmogrāfijai Latvijas kinovēsturē ir īpaša vieta – viņas tēlotās varones vairākās filmās precīzi un ietilpīgi atspoguļo 20. gadsimta modernās sievietes tēlu ar visu šim laikmetam raksturīgo problemātiku. Kinozinātniece Inga Pērkone grāmatā *Es varu tikai mīlēt... Sievietes tēls Latvijas filmās* (2009) raksta: „Par vienu no modernā eposa spilgtākajām varonēm 70.-80. gados kļuva aktrises Akvelīnas Līvmanes sieviete, kuras liktenis veidojās hronoloģiski izvērsts vairāku filmu salikumā kā vienas dzīves secīgas fāzes. (...) Līvmanes sievietes bija autentiskas, pazīstamas, balstītas sava laika realitātei adekvātos kultūras kodos.” Portāla *filmas.lv* jubilejas kolekcija ļauj izsekot šai tēlu galerijai, sākot ar zēnisko meiteni Anitu aktrises pirmajā lielajā lomā, filmā *Ābols upē* (1974, režisors Aivars Freimanis) un iesniedzoties arī 21. gadsimtā, kad Akvelīna Līvmane saņēma *Lielo Kristapu* par spilgtās un neatkarīgās Astras lomu Jāņa Streiča filmā *Rudens rozēs* (2004) un nospēlēja sirdsgudro vecmāmiņu Irmu Vara Braslas Simtgades filmā *Vectēvs, kas bīstamāks par datoru* (2017).

Akvelīnas Līvmanes kinokarjera sākas visai neparasti – 70. gadu sākumā režisors Aivars Freimanis kopā ar operatoru Dāvi Šimani sāk uzņemt dokumentālu pilnmetrāžas filmu Zaķusalā, fiksējot salinieku ikdienas dzīvi, bet vēlāk nolemj, ka filmas dramaturģijai nepieciešams kāds katalizators, un uzaicina divus skatītājiem vēl nepazīstamus studentus, Akvelīnu Līvmani un Ivaru Kalniņu, kas kļūst par filmas *Ābols upē* (1974) galvenajiem varoņiem, Anitu un Janku. Jauniešu attiecībām šajā filmā nav *laimīgu beigu*, un

turpmākajās filmās Akvelīnas Līvmanes tēlotajām varonēm ļoti svarīgs jautājums ir gudras un patstāvīgas sievietes loma ģimenē. Filmā [Nakts bez putniem](#) (1979, režisors Gunārs Cilinskis) Paula negrib samierināties ar patriarhālu ģimenes modeli, kurā vīrs domā tikai par darbu, bet filmas [Novēli man lidojumam nelabvēlīgu laiku](#) (1980, režisors Varis Brasla) galvenā varone Margarita ir vientuļa sieviete, kurai draudzene piemeklē arvien jaunus precību kandidātus.

Režisora Oļģerta Dunkera filma [Dārzs ar spoku](#) (1983) ir īpašs gadījums Latvijas kino vēsturē – pirmā Latvijas filma, kas iekļauta Berlīnes kinofestivāla oficiālajā programmā, sadaļā *Panorama* 1985. gadā. Šajā filmā Akvelīnas Līvmanes varone Linda kopā ar vīru nopērk lauku mājas un līdzī „pūrā dabū” puiku Albīnu, kuram šķietami nav neviena radnieka; stāsta gaitā Lindas attieksme pret zēnu piedzīvo transformāciju ar lieliski nospēlētu pārsteigumu noslēgumā.

Kā raksta Inga Pērkone, nākamajā desmitgadē Akvelīna Līvmane „tika atalgota par *vientuļās sievietes ciešanām*, nospēlējot *ideālās mātes* lomu”, Boņuka māti Jāņa Streiča filmā [Cilvēka bērns](#) (1991) – harmonisku saimnieci lielā lauku sētā 30. gadu Latvijā. Tomēr pirms „ideālās vecmāmiņas” lomas Akvelīna Līvmane vēl nospēlēja arī Astru filmā [Rudens rozēs](#) (2004) – sievieti „labākajos gados”, kas no jauna uzplaukst, uzzinot, ka viņa ir pulkvežleitnanta Franča mūža mīlestība. Un tad nāk pensionētā skolotāja Irma Simtgades programmas pirmajā filmā [Vectēvs, kas bīstamāks par datoru](#) (2017) – viņa repo Annas Brigaderes tekstus un brīnišķīgi tiek galā gan ar stūrgalvīgo vectēvu Pauli, gan lutināto mazdēlu Oskaru.

Trīs no kolekcijas filmām (1979-1983) ir speciāli šim gadījumam digitalizētas Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvā, filmas [Ābols upē](#) (1974) un [Cilvēka bērns](#) (1991) pastāvīgi pieejamas arī visā pasaulē un artulkojuma subtitriem, jo ietvertas portāla [restaurētās kinoklasikas kolekcijā](#). Filma [Vectēvs, kas bīstamāks par datoru](#) portālā bez maksas pieejama līdz nedēļas beigām, 18. jūlijam, bet filma [Rudens rozēs](#) pieejama līdz jūlija beigām, par to paldies studijai *Platforma*. Pārējās filmas tiek pievienotas Nacionālā Kino centra portālam [filmas.lv](#) uz neierobežotu laiku, tās var bez maksas skatīties dažādu izmēru ekrānos un dažādās ierīcēs visā Latvijas teritorijā, kur vien pieejams internets.

Filmu kolekcija *Aktrise Akvelīna Līvmane* veidota ar Latvijas Valsts Kinofotofonodokumentu arhīva un Kultūras informācijas sistēmu centra (KISC) atbalstu. Portāls [filmas.lv](#) vienlaikus ir arī plaša filmu nozares datu bāze, kuru saturiski veido Nacionālais Kino centrs un tehniski nodrošina Kultūras informācijas sistēmu centrs (KISC).

Sagatavoja:

Kristīne Matīsa,

Nacionālā Kino centra

filmu nozares informācijas speciāliste

[26129954](tel:26129954)

kristine.matisa@nkc.gov.lv

<https://www.km.gov.lv/lv/jaunums/portala-filmaslv-aktrise-akvelina-livmane>